

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.08.2019, sen. zn. 29 ICdo 149/2017, ECLI:CZ:NS:2019:29.ICDO.149.2017.1

Číslo: 50/2020

Právní věta:

Úvěrová instituce, která za trvání úvěrového vztahu s dlužníkem zjistí informace, z nichž plyne naplnění předpokladů formulovaných v § 3 odst. 1 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona a které současně zakládají některou z vyvratitelných domněnek platební neschopnosti dlužníka ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, se ve smyslu ustanovení § 241 odst. 5 písm. b/ insolvenčního zákona nezproští odpovědnosti za přijetí plnění z právního úkonu dlužníka (splátky úvěru) uskutečněného v rámci běžného obchodního styku, jestliže neprokáže, že šlo o právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy nebyl v úpadku, nebo o právní úkon, který nevedl k dlužníkovu úpadku (srov. § 241 odst. 2 insolvenčního zákona).

Porušení požadavku náležité pečlivosti ve vztahu k plnění přijatému od dlužníka na základě právního úkonu (splátky úvěru) učiněného v rámci běžného obchodního styku (vymezeného trváním úvěrového vztahu) nelze dovozovat jen z práva banky (jiné úvěrové instituce) žádat od úvěrového dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů i v průběhu úvěrového vztahu. Požadavku náležité pečlivosti odpovídá, přikročí-li banka k uplatnění tohoto práva bez zbytečného odkladu poté, co při pravidelném (běžném) průběhu úvěrového vztahu vyjde najevo, že zde jsou skutečnosti nasvědčující zhoršujícímu se ekonomickému stavu úvěrového dlužníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.08.2019

Spisová značka: 29 ICdo 149/2017

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Incidenční spory, Insolvenční řízení, Odporovatelnost

Předpisy: § 241 IZ

§ 3 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalovaného v rozsahu, v němž směřovalo proti té části prvního výroku rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 29 ICm XY, 14 VSOL XY (KSBR 29 INS XY), kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v bodech III. a IV. výroku,

jakož i v rozsahu, v němž směřovalo proti druhému výroku o nákladech odvolacího řízení; jinak rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 29 ICm XY, 14 VSOL XY (KSBR 29 INS XY), zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 31. 1. 2017, č. j. 70/29 ICm XY, ve znění doplňujícího rozsudku ze dne 28. 2. 2017, č. j. 70/29 ICm XY, Krajský soud v Brně (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Určil, že právní úkon dlužníka (B.), a to splacení úvěru ve výši 3 500 000 Kč, platbami uskutečněnými v době od 4. 8. 2011 do 18. 10. 2011, ve výroku konkretizovanými, je neúčinný (bod I. výroku).

[2] Uložil žalovanému [U. Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. (dále též jen „banka“)] vydat do majetkové podstaty dlužníka do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 3,5 miliónu Kč (bod II. výroku).

[3] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod III. výroku).

[4] Uložil žalovanému zaplatit státu do 3 dnů od právní moci rozhodnutí na náhradě nákladů řízení částku 1 488 Kč a na soudním poplatku částku 2 000 Kč (bod IV. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházející z ustanovení § 235, § 237 odst. 1, § 239 odst. 1, 3 a 4 a z ustanovení § 241 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

3. Právní úkony (jednotlivé platby označené ve výroku, uskutečněné ve prospěch žalovaného jako úhrady na splacení úvěru poskytnutého dlužníkem) jsou neúčinnými právními úkony.

4. S výjimkou platby ze dne 3. 10. 2011, poskytnuté žalovanému přímo dlužníkem, šlo o platby dlužníkůvých dlužníků, jimž dal dlužník pokyn, aby platby zasílali na jeho účet vedený u žalovaného jako účet, z něž žalovaný dlužníku odepisoval (dle jejich dohody) splátky kontokorentního úvěru.

5. Dlužník tedy v průběhu roku 2011 prostřednictvím svých dlužníků vědomě hradil žalovanému dluh z kontokorentního úvěru ve výši 3,5 miliónu Kč, ač v té době měl více věřitelů s pohledávkami v řádu několika miliónů Kč, které byly delší dobu po splatnosti a na něž nehradil ničeho. Tím žalovaného jako svého věřitele zvýhodnil. Předmětné právní úkony tak jsou zvýhodňujícími právními úkony, v jejichž důsledku se žalovanému dostalo na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu, na čemž ničeho nemění ani to, že pohledávka žalovaného z kontokorentního úvěru byla zajištěna zástavním právem váznoucím na nemovitostech ve vlastnictví manželů B. (společníků dlužníka) a směnkou avalovanou těmito manžely. Zajištění totiž mělo být realizováno postupem dle insolvenčního zákona v rámci insolvenčního řízení.

6. Předmětné právní úkony sice lze považovat za právní úkony učiněné za podmínek obvyklých v obchodním styku, na jejichž základě dlužník obdržel přiměřené protiplnění, osoba, v jejíž prospěch byly učiněny (žalovaný), však mohla při náležité pečlivosti poznat, že dlužník je v úpadku (§ 241 odst. 5 písm. b/ insolvenčního zákona).

7. Ve smlouvě o business provozním úvěru ze dne 16. 9. 2009, ve znění dodatku ze dne 15. 9. 2010 (dále jen „úvěrová smlouva“), bylo ujednáno, že za trvání smluvního vztahu bude dlužník předkládat žalovanému kompletní řádnou účetní uzávěrku – kopii daňového přiznání za poslední uzavřené účetní období, včetně všech povinných příloh, popřípadě zprávu auditora k účetní závěrce, a to minimálně jedenkrát ročně, vždy nejpozději do 1 měsíce po podání přiznání k dani z příjmu

příslušnému správci daně, jakož i aktuální potvrzení příslušného finančního úřadu, ze kterého bude vyplývat, že dlužník nemá evidovány žádné nedoplatky, splátkové kalendáře ani posečkání s daňovou povinností a aktuální potvrzení příslušné správy sociálního zabezpečení, ze kterého bude vyplývat, že dlužník nemá evidovány žádné nedoplatky, splátkové kalendáře ani posečkání s povinností úhrady sociálního pojištění. Obdobné listiny byl dlužník (podle smluvních podmínek) povinen předložit žalovanému před čerpáním úvěru (a žalovaný si zjevně před povolením čerpání úvěru finanční situaci dlužníka důkladně prověřoval). Kdyby tak žalovaný důsledně činil i za trvání smluvního vztahu, zejména v roce 2011, pak by musel zjistit, že dlužník má dluhy po lhůtě splatnosti, konkrétně dluhy na daních vůči státu, dluhy vůči zdravotním pojišťovnám i dluhy vůči dalším subjektům. Dlužníku byla vyměřena i řada penalizací, z čehož je patrné, že dluhy nesplácel nebo je splácel s prodlením.

8. Jako společnost, která se profesionálně zabývá poskytováním úvěrů, je žalovaný odborně vybaven pro zkoumání ekonomického stavu společnosti (rozuměj dlužníka) a musel zjistit, že dlužník byl v roce 2011 ve stavu úpadku. Za tohoto stavu si žalovaný musel být vědom toho, že přijímá-li platby na úhradu své pohledávky od dlužníka, který nesplácí dluhy dalším věřitelům, je tím zvýhodněn na jejich úkor. Žalovaný je tedy povinen vydat do „konkursní“ (správně majetkové) podstaty prospěch, který těmito úkony získal.

9. Insolvenční řízení na majetek dlužníka bylo zahájeno 8. 2. 2012, takže právní úkony, jichž se žaloba týká, byly učiněny v posledních třech letech před zahájením insolvenčního řízení, přičemž samotná žaloba byla podána 26. 7. 2013, tedy do jednoho roku od „prohlášení konkursu“ na majetek dlužníka, tedy od 2. 8. 2012.

10. K odvolání žalovaného Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 28. 6. 2017, č. j. 29 ICm XY, 14 VSOL XY (KSBR 29 INS XY):

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Uložil žalovanému zaplatit žalobkyni (JUDr. M. S., jako insolvenční správkyni dlužníka) do 3 dnů od právní moci rozhodnutí na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 156 Kč (druhý výrok).

11. Odvolací soud - vycházejí z ustanovení § 235, § 236 odst. 1, § 237 odst. 1, § 239 odst. 1 a 4 a § 241 insolvenčního zákona - dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí a po doplnění dokazování k následujícím závěrům:

12. Insolvenční soud správně vyhodnotil, že žalobu podala aktivně legitimovaná insolvenční správkyně proti pasivně legitimovanému žalovanému, který má povinnost vydat dlužníku plnění z odporovaných úkonů dle ustanovení § 239 odst. 1 insolvenčního zákona.

13. Z insolvenčního spisu dlužníka vyplývá, že insolvenční řízení na majetek dlužníka bylo zahájeno 8. 2. 2012, o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto 2. 2. 2012 a žaloba byla podána 26. 7. 2013. Žaloba tedy byla podána (v intencích ustanovení § 241 odst. 3 insolvenčního zákona) ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku. Odporované úkony dlužníka byly učiněny v době jednoho roku před zahájením insolvenčního řízení (§ 241 odst. 4 insolvenčního zákona). Dlužník nemá vůči žalovanému postavení osoby blízké ani s ním netvoří koncern, takže se neuplatní tříletá lhůta dle ustanovení § 241 odst. 4 insolvenčního zákona, jak nesprávně dovodil insolvenční soud.

14. Ze spisu a z insolvenčního spisu dlužníka vyplývá správnost skutkových zjištění insolvenčního soudu o tom, ve kterých dnech a jaké částky platili na účet žalovaného dlužník (3. 10. 2011, 700 000 Kč), jednatelka dlužníka V. B. (dále jen „V. B.“) [11. 8. 2011, 226 000 Kč] a dlužníkovi dlužníci, jakož i skutkových zjištění o uzavření úvěrové smlouvy a jejího dodatku, a skutkových zjištění z výpovědi

obou svědkyň ohledně důvodů placení faktury č. 20110077 na účet žalovaného. Žalobkyně nepopírala čerpání kontokorentního úvěru dlužníkem a žalovaný nepopíral, že předmětné platby byly zaplacené na označený účet a použity žalovaným ke splacení dlužníkového úvěru.

15. Insolvenční soud též správně vyhodnotil, že platba je právním úkonem. K argumentaci odvolatele, že (s výjimkou plateb samotného dlužníka a jeho jednatelky) nešlo o platby dlužníka, nýbrž o platby dlužníkových dlužníků, odvolací soud zdůrazňuje, že odporované úkony je nutno hodnotit jako úkony dlužníka, jelikož dlužník jimi splnil svůj závazek pomocí jiné osoby [§ 331 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“)]. Bylo prokázáno, že dlužník uvedl ve svých fakturách, jimiž účtoval plnění svým obchodním partnerům, jako místo plnění právě označený účet u žalovaného a že v případě faktury č. 20110077 se tak stalo po dohodě dlužníka s jeho dlužníkem.

16. Označené právní úkony nespádají pod ustanovení § 241 odst. 5 písm. b/ insolvenčního zákona. Přestože nepochybně šlo o právní úkony učiněné za podmínek obvyklých v obchodním styku (šlo o splátky úvěru, dlužník obdržel přiměřené protiplnění ve formě čerpaného úvěru a úkony nebyly úkony mezi osobami blízkými nebo osobami tvořícími koncern), žalovaný při náležité pečlivosti mohl poznat, že dlužník je v době, kdy tyto úkony činil, v úpadku. Potud odvolací soud odkazuje na zjištění z úvěrové smlouvy (z níž vyplývá, že žalovaný jako banka si již uzavřením smlouvy zajistil právo kdykoli požadovat od dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů, když k těmto informacím se zavázal i sám dlužník).

17. Argumentace žalovaného, že prověřoval stav majetku dlužníka pouze v době, kdy uzavíral úvěrovou smlouvu a její dodatek, neobstojí, když žalovaný byl oprávněn uvedené skutečnosti zjišťovat kdykoli za trvání úvěrového vztahu a při náležité pečlivosti byl k takovému zjišťování také povinen. Neobstojí ani argumentace, podle níž je nepředstavitelné, aby banka prověřovala platební schopnost dlužníků při každé splátce; na rozdíl od jiných věřitelů si právě žalovaný jako banka možnost takového prověřování zajistil ujednáním v úvěrové smlouvě, to vše za situace, kdy dle uzavřené úvěrové smlouvy měl dlužník realizovat prostřednictvím úvěrového účtu nejprve veškerý platební styk a po uzavření dodatku pak 70 % ročního obchodního obrátu.

18. Námitka, že žalobkyně předmětné právní úkony identifikovala až po uplynutí lhůty dle § 239 odst. 3 insolvenčního zákona, též není důvodná; již v žalobě jsou jako neúčinné označeny právní úkony, kterými dlužník plnil na účet žalovaného v průběhu roku 2011 částku 3,5 miliónu Kč ke splacení označeného úvěru.

19. Dále bylo prokázáno, že odporované úkony dlužník nesporně učinil v době, kdy byl v úpadku minimálně ve formě platební neschopnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1, odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona, a že v insolvenčním řízení vedeném majetek dlužníka by v rámci konkursu pohledávka žalovaného nebyla uspokojena v celém rozsahu.

20. Závěr insolvenčního soudu, že označené právní úkony dlužníka jsou zvýhodňujícími právními úkony ve smyslu ustanovení § 241 insolvenčního zákona, jimiž se žalovanému dostalo na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než by mu náleželo v konkursu, je proto správný, když k námitce, že nejde o právní úkony uvedené v § 241 odst. 3 insolvenčního zákona, poukazuje odvolací soud na to, že tam obsažený výčet je pouze demonstrativní. Insolvenční soud též správně rozhodl o povinnosti žalovaného vydat do majetkové podstaty dlužníka plnění z těchto neúčinných právních úkonů.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

21. Proti rozsudku odvolacího soudu (a to výslovně proti oběma jeho výrokům) podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Konkrétně jde o tyto otázky:

[1] Co lze u osoby, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, považovat za jednání bez náležité pečlivosti, vedoucí k nesplnění podmínek negativního vymezení zvýhodňujícího právního úkonu ve smyslu § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona (i s ohledem na demonstrativní výčet zvýhodňujících právních úkonů uvedený v § 241 odst. 3 insolvenčního zákona)?

[2] Lze po věřiteli (zde žalovaném jako bance) spravedlivě požadovat, aby zkoumal úpadkovou situaci dlužníka v okamžiku řádného ukončení úvěrového vztahu, to vše za situace, kdy žalovaný již nemá žádnou možnost, jak na dlužníku vynutit doložení pravdivých podkladů a z veřejných zdrojů není úpadková situace zřejmá?

[3] Lze z práva žalovaného požadovat od dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů sjednaného v úvěrové smlouvě dovozovat současně i povinnost žalovaného zkoumat případný úpadek dlužníka při řádném ukončení úvěrového vztahu a nesplnění této povinnosti považovat (podle § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona) za jednání bez náležité pečlivosti?

22. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

23. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatel k položeným otázkám následovně:

24. Ad 1/ (K náležité pečlivosti).

I kdyby banka měla povědomí o splatných pohledávkách věřitelů vůči dlužníku, nemohla by jen na tomto základě najisto seznat, že dlužník je v úpadku. Zjištění úpadku je složitý a mnohdy velmi zdoluhavý proces vedený před insolvenčním soudem. Dovolatel má bohaté zkušenosti s tím, jak je často těžké domoci se zjištění úpadku v insolvenčním řízení; kdyby na základě takového povědomí činil vůči dlužníku kroky stejné jako při zjištění úpadku a úpadek by se nakonec nepotvrdil, vystavoval by se dovolatel zcela jistě riziku, že po něm bude dlužník (nebo osoby poskytující zajištění) následně požadovat náhradu vzniklé škody. Důvody pro to, aby právní úkon učiněný za podmínek obvyklých v obchodním styku, na základě kterého dlužník obdržel přiměřené protiplnění nebo jiný přiměřený majetkový prospěch, nebylo možné podřadit negativnímu vymezení zvýhodňujícího právního úkonu podle § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona (v tomto případě pro jednání věřitele bez náležité pečlivosti při posuzování úpadku) musejí být (dle dovolatele) daleko závažnějšího rázu než ty, k nimž dospěl odvolací soud.

25. Sjednocující stanovisko Nejvyššího soudu k ustanovení § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona co do posuzování náležité pečlivosti osob, v jejichž prospěch byl úkon učiněn, při rozeznání dlužníkovy úpadku, je potřebné jednak jako vodítko pro věřitele, jednak jako vodítko pro soudce, uvádí dovolatel.

26. Ad 2/ (Ke zkoumání majetkové situace dlužníka za trvání úvěrového vztahu) a Ad 3/ (K právu banky požadovat od dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů).

Právo banky požadovat od klienta podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů slouží primárně k posouzení budoucí schopnosti klienta splácet poskytnutý úvěr v době poskytování úvěru, při změnách úvěrového vztahu nebo v případě dlouhotrvajících úvěrových vztahů při provádění pravidelných revizí ekonomického stavu klienta. Mimo tyto situace využije banka svého práva pouze tehdy, objeví-li se nějaké varovné signály o zhoršujícím se ekonomickém stavu klienta. Takové signály však z předmětného úvěrového vztahu nevyplývaly, stejně jako nevyplývaly z účetních výkazů předložených dlužníkem spolu s žádostí o navýšení financování (jelikož tyto účetní výkazy neodpovídaly skutečnosti). Dovolateli tedy nelze přičítat k tíži, že při řádném ukončení úvěrového vztahu [navíc za situace, kdy k úhradě splatného dluhu došlo po předchozím přeúvěrování provozního financování dlužníka Komerční bankou, a. s. (dále jen „banka K“)] nevyužil svého práva; v té době již nemohl dlužníka ke splnění této povinnosti nijak donutit.

27. Při přípravě dovolání bylo zjištěno, že ekonomická situace dlužníka byla posuzována v průběhu úvěrového vztahu na přelomu února a března 2011, v souvislosti s žádostí dlužníka o navýšení existujícího rámce kontokorentního úvěru z 3,5 miliónu Kč na 4,5 miliónu Kč. Po porovnání tehdy předložených materiálů s dokumenty založenými na konci roku 2011 do Sbírký listin bylo zjištěno, že dlužník spolu s žádostí předložil bance nepravdivé účetní výkazy a prohlášení. Žádosti o navýšení úvěru banka nevyhověla pro nedostatečnou bonitu dlužníka a stop stav ve financování oboru stavebnictví. Úvěrový vztah tak pokračoval podle původních podmínek. Poté, co dlužník neuspěl u banky, obrátil se ohledně financování na banku K, přičemž z insolvenčního spisu je patrné, že od 12. 4. 2011 měl dlužník s bankou K uzavřeny dvě smlouvy o úvěru s celkovým úvěrovým rámcem cca 6 miliónu Kč. To, že banka K poskytla financování dlužníku, který v té době již byl (jak později zjistil insolvenční soud) v úpadku, potvrzuje, že se tak nestalo na základě pravdivých podkladů. Potud nejde o uplatňování nových skutečností v dovolacím řízení (pokračuje dovolatel), protože řečené se netýká doby, kdy došlo k odporovaným úkonům. Jde pouze o názorný příklad toho, že ujednání v úvěrové smlouvě upravující právo banky kdykoli požadovat od dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů nezaručuje, že dlužník tyto podklady předloží nebo že tyto podklady budou odpovídat skutečnosti.

28. Žalobkyně ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, akcentujíc, že postavení bank se liší od postavení běžných podnikatelských subjektů; odpovědnost bank je vyšší a jsou kladeny též vyšší nároky na jejich přiměřenou opatrnost a obezřetnost.

III.

Přípustnost dovolání

29. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 29. 9. 2017) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Srov. k tomu dále (ve vazbě na skutečnost, že incidenční spor byl zahájen před 1. lednem 2014) i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sen. zn. [29 ICdo 33/2014](#), uveřejněné pod číslem 92/2014 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu].

30. V rozsahu, v němž směřovalo proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu III. výroku o nákladech řízení a v bodu IV. výroku o nákladech státu a o soudním poplatku, jakož i v rozsahu, v němž směřovalo proti druhému výroku napadeného rozhodnutí o nákladech odvolacího řízení, Nejvyšší soud odmítl dovolání podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř., jelikož potud dovolatel způsobem odpovídajícím požadavku ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. nevymezil důvod přípustnosti dovolání (žádná z výše uvedených otázek se těchto výroků zjevně netýká) a ohledně těchto výroků dovolatel v dovolání

žádným způsobem neargumentoval.

31. K vymezení přípustnosti dovolání srov. především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28.11. 2017, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 45/16](#), uveřejněné pod číslem 460/2017 Sb. [které je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Ústavního soudu].

32. V rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu ve vyhovujících výrocích o věci samé, je dovolání v dané věci přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení dovoláním předestřených právních otázek jde o věc dovolacím soudem (ve vazbě na práva a povinnosti banky v rámci úvěrového vztahu s dlužníkem) beze zbytku neřešenou.

IV. Důvodnost dovolání

33. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

34. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

35. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Předmětem výkladu soudy nižších stupňů přitom byla úvěrová smlouva (jak je v kopii založena, včetně dodatku, na č. l. 38-42 spisu). Z těchto listin Nejvyšší soud pro účely dalšího výkladu reprodukuje následující pasáže:

(Úvěrová smlouva) článek I. Předmět Smlouvy

1. Banka se touto Smlouvou zavazuje, že za podmínek sjednaných v této Smlouvě poskytne Klientovi na běžném účtu uvedeném v čl. VII této Smlouvy úvěr, který může Klient v období stanoveném touto Smlouvou průběžně čerpat až do výše úvěrového limitu uvedeného v čl. VII této Smlouvy.

2. Klient se zavazuje tento úvěr řádně a včas splatit a zaplatit úroky.

článek II. Účel úvěru

1. Úvěr je určen pro financování provozních podnikatelských potřeb Klienta. Účelovost čerpání úvěru Klient nedokládá.

článek III. Doba trvání úvěru

1. Úvěr se sjednává na období uvedené v čl. VII této Smlouvy.

2. Klient je oprávněn nejpozději jeden měsíc před uplynutím sjednané doby trvání úvěru podat žádost o prolongaci úvěru včetně všech potřebných dokladů, a to i opakovaně.

3. Pokud Klient o prolongaci úvěru nepožádá nebo mezi Bankou a Klientem nedojde k uzavření nové smlouvy o úvěru nebo dodatku k této Smlouvě, podle kterého bude doba trvání úvěru prodloužena, je Klient povinen nejpozději v poslední den doby trvání úvěru zůstatek úvěru zcela splatit.

(...)

článek VI. Splácení

1. Klient se zavazuje splácet úvěr včetně úroků, poplatků a nákladů, které v souvislosti s úvěrem vzniknou, průběžně ve prospěch svého běžného účtu uvedeného v čl. VII této Smlouvy.

článek VII. Individuální smluvní podmínky

(...)

2. Výše úvěrového limitu: 3 500 000 Kč.

(...)

5. Doba trvání úvěru: 12 měsíců od podpisu Smlouvy.

(...)

článek IX. Další povinnosti Klienta

1. Klient je dále povinen:

a/ informovat Banku o svých aktuálních příjmových a majetkových poměrech. Za tím účelem předloží Bance svou kompletní řádnou účetní závěrku - kopii daňového přiznání za poslední uzavřené účetní období včetně všech povinných příloh, popřípadě zprávu auditora k účetní uzávěrce, a to minimálně 1 x ročně, vždy nejpozději do jednoho měsíce od podání svého daňového přiznání k dani z příjmů příslušnému správci daně. Tyto informace je Klient povinen poskytnout Bance také na základě písemné výzvy Banky kdykoli během trvání úvěrového vztahu. Banka si bez ohledu na výše uvedené vyhrazuje právo požadovat další podklady. Klient je zároveň povinen plnit svoje povinnosti vyplývající z daňových předpisů a z předpisů o sociálním a zdravotním pojištění.

b/ Klient se zavazuje provádět prostřednictvím svých účtů vedených Bankou veškerý platební styk. Tuto povinnost se Klient zavazuje splnit nejpozději do 3 měsíců od uzavření této smlouvy.

(...)

2. Jestliže Klient poruší některou z těchto povinností, je Banka oprávněna za každé porušení povinnosti požadovat zaplacení smluvní pokuty ve výši 30 000 Kč, kterou je Klient povinen zaplatit na základě písemné výzvy Banky. Zaplacením smluvní pokuty není dotčen nárok Banky na náhradu škody v plném rozsahu.

(...)

K citovaným pasážím budiž řečeno, že používají zkratky zavedené záhlavím úvěrové smlouvy, podle nichž se rozumí „Bankou“ dovolatel, „Klientem“ pozdější insolvenční dlužník, „Smlouvou“ úvěrová smlouva a „úvěrem“ poskytovaný provozní úvěr.

(Dodatek k úvěrové smlouvě)

I.

1. Smluvní strany se dohodly, že za předpokladu splnění podmínek uvedených v odstavci 4 tohoto článku se s účinností od 16.9. 2010 v článku VII. Individuální smluvní podmínky mění body 3 a 5, které nově znějí:

(...)

5 Doba trvání úvěru: do 16. 9. 2011

2. Smluvní strany se dále dohodly, že za předpokladu splnění podmínek uvedených v odstavci 4 tohoto článku se s účinností od 16. 9. 2010 v článku IX. Další povinností Klienta v odstavci 1 mění písmena b/ a c/, která nově znějí:

b/ Klient (...) se zavazuje po celou dobu trvání úvěrového vztahu provádět platební styk ve výši 70 % ročního obchodního obratu prostřednictvím účtů vedených Klientovi Bankou.

(...)

4. Podmínky úpravy obsahu Smlouvy dle předchozích odstavců jsou následující:

a/ Předložení aktuálního potvrzení příslušného finančního úřadu, ze kterého bude vyplývat, že Klient (...) nemá evidovány žádné nedoplatky, splátkové kalendáře ani posečkání s daňovou povinností.

b/ Předložení aktuálního potvrzení příslušné správy sociálního zabezpečení, ze kterého bude vyplývat, že Klient (...) nemá evidovány žádné nedoplatky, splátkové kalendáře ani posečkání s povinností úhrady sociálního pojištění.

(...)

II.

(...)

3. V případě, že podmínky uvedené v čl. I odst. 4 nebudou nejpozději do 16. září splněny, pozbývá tento dodatek účinnosti a Smlouva platí v nezměněné podobě.

[36] Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

§ 239

(1) Odporovat právním úkonům dlužníka může v insolvenčním řízení pouze insolvenční správce, a to odpůrcí žalobou podanou proti osobám, které mají povinnost vydat dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů do majetkové podstaty; jde o incidenční spor. Jestliže v době zahájení insolvenčního řízení probíhá o téže věci řízení na základě odpůrcí žaloby jiné osoby, nelze v něm až do skončení insolvenčního řízení pokračovat.

(...)

(3) Insolvenční správce může podat odpůrcí žalobu ve lhůtě 1 roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku. Nepodá-li ji v této lhůtě, odpůrcí nárok zanikne.

(4) Dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů náleží do majetkové podstaty právní mocí rozhodnutí, kterým bylo odpůrcí žalobě vyhověno. Vylučovací žaloba není přípustná.

§ 241

Neúčinnost zvýhodňujících právních úkonů

(1) Zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí právní úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu.

(2) Zvýhodňujícím právním úkonem se rozumí pouze právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, nebo právní úkon, který vedl k dlužníkovu úpadku. Má se za to, že zvýhodňující právní úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, je úkonem, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku.

(3) Zvýhodňujícími právními úkony jsou zejména úkony, kterými dlužník

a/ splnil dluh dříve, než se stal splatným,

b/ dohodl změnu nebo nahrazení závazku ve svůj neprospěch,

c/ prominul svému dlužníku splnění dluhu nebo jinak dohodl anebo umožnil zánik či nesplnění svého práva,

d) poskytl svůj majetek k zajištění již existujícího závazku, ledaže jde o vznik zajištění v důsledku změn vnitřního obsahu zastavené věci hromadné.

(4) Zvýhodňujícímu právnímu úkonu lze odporovat, byl-li učiněn v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, anebo v době 1 roku před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch jiné osoby.

(5) Zvýhodňujícím právním úkonem není

a/ zřízení zajištění závazku dlužníka, obdržel-li za ně dlužník současně přiměřenou protihodnotu,

b/ právní úkon učiněný za podmínek obvyklých v obchodním styku, na základě kterého dlužník obdržel přiměřené protiplnění nebo jiný přiměřený majetkový prospěch, a to za předpokladu, že nešlo o úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníkovu blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, a že osoba, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, nemohla ani při náležité pečlivosti poznat, že dlužník je v úpadku, nebo že by tento úkon mohl vést k úpadku dlužníka,

c/ právní úkon, který dlužník učinil za trvání moratoria nebo po zahájení insolvenčního řízení za podmínek stanovených tímto zákonem.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila obě citovaná ustanovení jak v době, kdy dlužník činil předmětné právní úkony, tak v době podání odpůrcí žaloby. Ustanovení § 241 insolvenčního zákona pak nedoznalo změn ani později (do vydání napadeného rozhodnutí). Pozdější dílčí změny ustanovení § 239 insolvenčního zákona (provedené s účinností od 1. ledna 2014) nemají pro tuto věc význam.

37. V takto ustaveném právním rámci Nejvyšší soud k problematice předestřené mu k řešení

dovoláním úvodem poznamenává, že část právních otázek spojených s aplikací § 241 insolvenčního zákona mezi účastníky nebyla sporná, a ač v předchozích fázích řízení byly mezi účastníky předmětem sporu i další právní otázky [zda ke specifikaci právních úkonů dlužníka došlo až po uplynutí lhůty uvedené v § 239 odst. 3 insolvenčního zákona, zda vůbec šlo (s výjimkou dvou potud nepochybných plateb) o právní úkony dlužníka, když šlo o platby dlužníkových dlužníků], dovolací argumentace se soustřeďuje již jen k výkladu § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona (co do požadavku náležité pečlivosti osoby, v jejíž prospěch byl učiněn odporovaný právní úkon). Nejvyšší soud tedy pro odpověď na dovoláním položené otázky vycházel v rovině právní (bez dalšího) z toho, že:

[1] Předmětné splátky úvěru jsou právními úkony, a to právními úkony dlužníka; k tomu srov. i rozsudek ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. [29 Cdo 677/2011](#), uveřejněný pod číslem 60/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž Nejvyšší soud uzavřel, že projev vůle, jímž dlužník plní dluh (peněžitý závazek) svému věřiteli, je právním úkonem ve smyslu ustanovení § 34 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, jelikož jde o projev vůle směřující k zániku povinnosti splnit dluh (závazek). Takovým právním úkonem je i projev vůle, jímž třetí osoba plní dluh (peněžitý závazek) dlužníkovu věřiteli se souhlasem dlužníka ve smyslu § 332 odst. 1 obch. zák.

[2] Odpůrčí žaloba podaná oprávněnou (legitimovanou) osobou (insolvenční správkyní dlužníka) je včasná (odpůrčí nárok nezanikl dle § 239 odst. 3 insolvenčního zákona); k tomu srov. i rozsudek ze dne 16. října 2018, sen. zn. [29 ICdo 84/2016](#), v němž Nejvyšší soud vysvětlil, že účinky odpůrčí žaloby (§ 235 a násl. insolvenčního zákona) nastávají dnem, kdy byla doručena insolvenčnímu soudu, a to bez ohledu na skutečnost, že žalobce odstranil vadu takové žaloby (spočívající v neurčitěm vymezení odporovatelného právního úkonu dlužníka) až na základě (následné) výzvy insolvenčního soudu.

[3] Předmětné právní úkony uskutečnil dlužník v době, kdy byl v úpadku ve formě platební neschopnosti.

[4] Bance se předmětnými právními úkony dostalo na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by jí jinak náleželo v konkursu.

[4] Předmětné právní úkony byly právními úkony učiněnými za podmínek obvyklých v obchodním styku, za něž dlužník obdržel přiměřené protiplnění (čerpal úvěr).

38. K dovoláním položeným otázkám pak Nejvyšší soud činí následující závěry:

39. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, že má-li určitá osoba dostát požadavku náležité pečlivosti ve smyslu § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona, je povinna vyvinout ke zjištění rozhodných skutečností takové úsilí, které by v obdobné situaci vyvinula jiná rozumně pečlivá osoba. Je-li však nadána odbornými znalostmi, schopnostmi či dovednostmi, lze z požadavku náležité péče dovodit, že je povinností takové osoby své znalosti, schopnosti či dovednosti (v rámci svých možností) využít. Srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2017, sen. zn. [29 ICdo 82/2015](#) (ústavní stížnost proti tomuto rozsudku odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 9. 1. 2018, sp. zn. [I. ÚS 3690/17](#)), k jehož závěrům se Nejvyšší soud dále přihlásil např. v rozsudku ze dne 30. 11. 2017, sen. zn. [29 ICdo 97/2015](#). V rozsudku ze dne 31. 10. 2017, sen. zn. [29 ICdo 76/2015](#), pak Nejvyšší soud uzavřel, že závěry, jež formuloval ke zkoumání „náležité pečlivosti“ osoby, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, u § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona v rozsudku sen. zn. [29 ICdo 82/2015](#), se prosadí i při výkladu téhož pojmu v ustanovení § 240 odst. 4 písm. d) insolvenčního zákona.

40. V rozsudku sen. zn. [29 ICdo 82/2015](#) Nejvyšší soud dodal, že posuzování toho, zda určitá osoba

vyvinula patriční úsilí, je otázkou posuzování okolností konkrétního případu; proto zpravidla nelze učinit paušální závěr, podle něhož by určité jednání vždy bylo v souladu s požadavkem náležité péče.

41. V návaznosti na výše ustavenou judikaturu Nejvyšší soud především uvádí, že úvěrové instituce (typově právě banky) patří pro účely zkoumání náležité pečlivosti v mezích běžného obchodního styku při realizaci úvěrového vztahu založeného smlouvou o úvěru k subjektům nadaným odbornými znalostmi a schopnostmi, pro něž platí povinnost takové své znalosti a schopnosti také využít. Je rovněž zřejmé, že projevem odborných znalostí a schopností úvěrové instituce začasť bývají (je-li úvěrovým dlužníkem podnikatel) ujednání ve smlouvách o úvěru obdobná tomu, jež bylo předmětem zkoumání v dané věci, jež cílí k prověření (kontrola) schopnosti úvěrového dlužníka splácet úvěr nejen k okamžiku uzavření smlouvy o úvěru, nýbrž i za trvání úvěrového vztahu. Takové ujednání je typické zejména u střednědobých (1 až 4 roky) a dlouhodobých (4 a více let) úvěrů, leč není vyloučeno (jako v tomto případě) ani u úvěrů krátkodobých (do 1 roku).

42. S přihlédnutím k obsahu úvěrové smlouvy lze především odmítnout dovolatelovy výhrady, že k plnění povinností, které dlužníku ukládal článek IX. bod 1. písm. a/ úvěrové smlouvy, nemohl dlužníka „při řádném ukončení úvěrového vztahu“ nijak donutit. Napadené rozhodnutí nespočívá na závěru o potřebě kontrolovat plnění povinností, které dlužníku ukládal článek IX. bod 1. písm. a/ úvěrové smlouvy, po skončení úvěrového vztahu (po plném uhrazení úvěru), nýbrž na tom, že banka nedostála požadavku náležité pečlivosti v době, kdy úvěrový vztah trval, tedy před konečným splacením úvěru, v době od 4. 8. 2011 do 18. 10. 2011, kdy byly realizovány předmětné platby. K vynucení plnění povinností ukládaných dlužníku předmětným článkem úvěrové smlouvy bance nepochybně sloužilo ujednání obsažené v článku IX. bodu 2. úvěrové smlouvy, jež jejich porušení sankcionovalo smluvní pokutou, která se nezapočítávala na náhradu škody takovým porušením povinností případně způsobené.

43. Stejně nepřiléhavé jsou výhrady dovolatele, podle nichž by nemohl najisto seznat, že dlužník je v úpadku, ani kdyby za trvání úvěrového vztahu získal povědomí o neuhrazených pohledávkách dlužníka po lhůtě splatnosti (těch, z nichž vyšel odvolací soud). Obecně lze říci, že úvěrová instituce, která za trvání úvěrového vztahu s dlužníkem zjistí informace, z nichž plyne naplnění předpokladů formulovaných v § 3 odst. 1 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona a které současně zakládají některou z vyvratitelných domněnek platební neschopnosti dlužníka ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, se ve smyslu ustanovení § 241 odst. 5 písm. b/ insolvenčního zákona nezproští odpovědnosti za přijetí plnění z právního úkonu dlužníka (splátky úvěru) uskutečněného v rámci běžného obchodního styku, jestliže neprokáže, že šlo o právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy nebyl v úpadku, nebo o právní úkon, který nevedl k dlužníkovu úpadku (srov. § 241 odst. 2 insolvenčního zákona). K významu domněnky platební neschopnosti dlužníka při zkoumání odporovatelných a neúčinných právních úkonů dlužníka srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2014, sen. zn. [29 ICdo 14/2012](#), uveřejněný pod číslem 113/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

44. Dovolání je přesto důvodné. S dovolatelem lze totiž souhlasit v tom, že porušení požadavku náležité pečlivosti ve vztahu k plnění přijatému od dlužníka na základě právního úkonu (splátky úvěru) učiněného v rámci běžného obchodního styku (vymezeného trváním úvěrového vztahu) nelze dovozovat jen z práva banky (jiné úvěrové instituce) žádat od úvěrového dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů i v průběhu úvěrového vztahu (článek IX. bod 1. písm. a/ úvěrové smlouvy). Požadavku náležité pečlivosti odpovídá, přikročí-li banka k uplatnění tohoto práva bez zbytečného odkladu poté, co při pravidelném (běžném) průběhu úvěrového vztahu vyjde najevo (banka zjistí, lhostejno jak, nebo měla zjistit), že zde jsou skutečnosti nasvědčující zhoršujícímu se ekonomickému stavu úvěrového dlužníka. Právní posouzení věci odvolacím soudem, jenž své úvahy o tom, že banka nejednala s náležitou pečlivostí, založil pouze na oprávnění banky obsaženém v článku IX. bodu 1. písm. a/ úvěrové smlouvy, tedy správné není.

Odvolací soud se totiž nezabýval tím, zda banka byla povinna takové právo uplatnit s přihlédnutím k informacím, jež v době uskutečnění plateb měla, nebo při pravidelném (běžném) průběhu úvěrového vztahu měla mít.

45. V poměrech dané věci tak pro posouzení náležité pečlivosti banky bylo (mělo být) podstatné především zjištění, zda úvěrový dlužník řádně a včas splnil povinnost „minimálně 1× ročně, vždy nejpozději do jednoho měsíce od podání svého daňového přiznání k dani z příjmů příslušnému správci daně“ předložit bance svou kompletní řádnou účetní závěrku – kopii daňového přiznání za poslední uzavřené účetní období včetně všech povinných příloh, popřípadě zprávu auditora k účetní uzávěrce (článek IX. bod 1. písm. a/ věta první úvěrové smlouvy). S přihlédnutím k tomu, že úvěrový vztah založený úvěrovou smlouvou ze dne 16. 9. 2009, jež měl trvat 12 měsíců od podpisu úvěrové smlouvy (článek VII. bod 5. úvěrové smlouvy) byl prolongován do 16. 9. 2011 (článek I. bod 1. dodatku k úvěrové smlouvě), je zjevné, že předmětnou povinnost měl úvěrový dlužník splnit někdy v době do 31. 7. 2011, v závislosti na době podání daňového přiznání za rok 2010. Kdy se tak mělo stát (zda v době před přijetím plateb, nebo později) a jaké údaje se z těchto listin podávaly, však v řízení zjišťováno nebylo.

46. Stejně tak se soudy (v rámci plnění poučovací povinnosti dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., jež se ve smyslu ustanovení § 213b odst. 1 o. s. ř. prosazuje i v odvolacím řízení) zatím nezabývaly žalobním tvrzením, podle kterého byl dlužník „se splacením úvěru v prodlení, protože banka účtuje sankční úrok“ (srov. žalobu, č. l. 4). Přitom je zjevné, že i v duchu dovolatelsky argumentace může být opožděné splácení úvěru (zhoršení dlužnickovy platební morálky) jedním z rizikových faktorů nasvědčujících zhoršujícímu se ekonomickému stavu úvěrového dlužníka. Totéž se ostatně odvíjí od zjištění, že s výjimkou prvních tří plateb (ze 4. 8. 2011, 8. 8. 2011 a 9. 8. 2011) se ostatní platby (zinkasované bankou) uskutečnily po 16. 9. 2011, tedy po dni skončení doby trvání úvěru (šlo o 1 platbu z 29. 9. 2011, o 2 platby z 3. 10. 2011, o 1 platbu z 12. 10. 2011, o 7 plateb z 13. 10. 2011 a o 1 platbu z 18. 10. 2011); k otázce, zda potud šlo o řádné a včasné splácení úvěru, žádné skutkové závěry nebyly přijaty.

47. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (včetně závislých výroků o nákladech řízení a o soudním poplatku) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

48. Zbývá dodat, že poučení o splnění důkazní povinnosti (§ 213b odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 118a odst. 3 o. s. ř.) ohledně výše vyzdviženého žalobního tvrzení se má dostat žalobkyni a poučení o splnění povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti (§ 213b odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř.) k tomu, že v rozhodném období nebyly dány předpoklady pro uplatnění práva žádat od úvěrového dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů i v průběhu úvěrového vztahu (včetně nabídky důkazu k tomu, že dlužník plnil řádně a včas své informační povinnosti, že úvěr řádně a včas splácel a že banka neměla jiné poznatky detekující zhoršení ekonomického stavu dlužníka v průběhu úvěrového vztahu), se má dostat žalovanému. K prokazování negativních skutečností srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3542/2013](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. října 2018, sp. zn. [28 Cdo 5610/2017](#).

49. Závěrem lze souhlasit s dovolatelem v tom, že skutečnosti, které uplatnil (nově) až v dovolání (srov. jejich reprodukce v odstavci [27]), mohly sloužit v dovolacím řízení pouze jako „náznorný příklad“, když jejich zohlednění v dovolacím řízení zapovídá Nejvyššímu soudu ustanovení § 241a odst. 6 o. s. ř. V další fázi řízení bude nicméně žádoucí zjistit (v návaznosti na povinnost tvrzení a důkazní povinnost, kterou žalovaný má k prokázání své náležité pečlivosti), jaké byly výsledky posuzování ekonomické situace dlužníka bankou na přelomu února a března 2011, a určit, jak se případně měly promítnout do rozhodnutí banky přijmout od dlužníka předmětné splátky úvěru.